

Naša sreča ali poguba?

Vinarstvo in sadjarstvo sta dve velevažni panogi našega kmetijstva. Pridelki teh dveh panog so glavni vir dohodkov za tisoče in tisoče našega ljudstva. Naš kmet se vestno in vneto trudi, da te pridelke čimprej proda ali čimbolje porabi. Z veseljem se oprime vsake prilike, ki se mu nudi, da proda svoj vinski in sadni pridelek. Ni sam kriv, če mu to ni mogoče. Ni tudi sam kriv, če neprodanega sadja ne more drugače porabiti (posušiti, konservirati), kot da ga spreša v sadjevec ali orežge v žganje. Neprodane zaloge vina, sadjevca in zlasti žganja pa tvorijo prav nevarno priliko za čezmerno uživanje alkohola. To je zlasti letos, ko je bila dobra vinska in sadna letina ter se je pridelalo dosti vina in napravilo mnogo žganja. Če bi se dala kmetom prilika, da bi mogli vino in žganje po primernej cenah prodati, bi odpadla prilika in skušnjava za čezmerno uživanje alkohola.

Je pa tudi čezmerno uživanje alkohola, ki izhaja iz nezmernosti. Ne smemo zapirati oči pred dejstvom, da je med našim ljudstvom mnogo nezmernosti pri uživanju alkoholnih pijač. V naši ožji domovini se popijejo velike, prevelike količine alkohola. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je objavila, da so leta 1938. v Sloveniji potočili v gostinskih obratih 218.507 hektolitrov vina, leta 1937. pa samo 184.221 hektolitrov, leta 1937. le 174.845 hl. Prodaja žganja se je v treh letih skoraj podvojila: od 5879 hl je poskočila na 9082 hl. Tu je obseženo samo zatrošarinjeno vino in žganje. V resnici se ga je popilo mnogo več.

Za alkohol se potroši v Sloveniji letno okoli ena milijarda dinarjev.

Če bi bilo v teh številkah obseženo samo to, kar se je popilo iz potrebe in po načelu zmernosti, bi bil vsak prigovor neosnovan. Toda te številke tudi poročajo o nezmernosti in pijančevanju, o od alkoholizma propadlih ljudeh, o uničenih družinah, o zapravljenih posestvih, o pokvarjenih dekletih, o nesrečnih fantih, ki je napravil alkohol iz njih ubijalce in morilce. Te številke tudi propovedujejo o tem, kako lahko miselno se zapravlja denar. V zadnji številki našega lista je nek kmečki dopisnik objavil iz svoje župnije, ki šteje okoli 2860 prebivalcev, statistiko o tem, koliko se popije alkohola. V tej župniji je 20 gostiln, v katerih se je lani stočilo in popilo 68.402 litrov vina, 18.225 litrov piva in 3120 litrov žganja. To predstavlja v denarju vrednost 1.047.249 dinarjev. Pri tem ni všteti jabolčnik in hruškovcev, ki se ga v teh krajih mnogo potroši. Spričo teh dejstev naš vrli kmečki dopisnik sprašuje: »Ali bi se pri nas mogla v kakršen koli dober namen nabrati tolikšna vsota v desetih ali dvajsetih letih?«

Samo trezen narod je varčen narod. Samo trezen narod je zdrav narod na duši in telesu ter sposoben, da obrani svoj obstoj ter si zagigura svoj razvoj sredi drugih narodov v sedanjih težkih mednarodnih prilikah. Ves svet se danes divi malemu finskemu narodu, s kakšnim junaštvom brani proti sovražnikurojaku svojo zemljo in svojo neodvisnost. Ta mali, duševno in telesno tako krepki narod

pa je svetel zgled vzdržnosti. V njihovi državi je s posebnim zakonom prepovedano gostilnam prodajati alkoholne pijače, samo po mestih in industrijskih krajih smejo gostilne prodajati alkohol. Zato je Finska tista dežela v Evropi, kjer se v pijanosti izvrši najmanj pobojev. V boju zoper alkoholizem vzgajajo Fini svojo mladino. Na protialkoholni razstavi v Helsinkih so bili na zidovih razstavne zgradbe pritrjeni letaki s temi besedami finskega državnega predsednika Kallia: »Treba je delati za treznost in to delo se mora vršiti zlasti med mladino, zakaj trezna mladina je čast in stebel domovine.«

Zelo umesten in potreben opomin, ki velja zlasti tudi za našo mladino. Vzgojajmo slovensko mladino za treznost: to je klic in vabilo prihodnjega tedna, ki se po naročilu ljubljanskega kongresa Kristusa Kralja vrši v obeh slovenskih škofijah med tiho in cvetno nedeljo kot treznostni teden! Samopremagovanja je treba. In prav to je, kar manjka današnji mladini. Če se mladina ne nauči in navadi krotiti svoje slabe, čutne nagone, bo kmalu postala žrtev jeze in sovraštva, nezmernosti in pijančevanja z vsemi slabimi nasledki, ki so z njimi združeni. Ni napredka v kreposti brez stalnega samopremagovanja. Saj so že stari poganski Rimljani imeli prepoved: »Toliko boš napredoval, kolikor se boš premagoval.« Vzgojajmo slovensko mladino v duhu samopremagovanja k treznosti! Takšna mladina bo čast in stebel slovenske domovine!

T. D.:

Ustvarjajmo nove kmečke domove!

Javne borze dela

so postale posebno na Štajerskem znane slehernemu prebivalcu. Pred njihovimi uradi se zbirajo posebno proti pomladi nepregledne vrste ljudi iz vseh stanov in poklicev, prevladuje pa predvsem preprosto podeželsko ljudstvo. Vsi ti prinesejo v urad globoko vero, da jim bo »Javna borza dela« preskrbela lepo službo in s tem združeno lepše in boljše življenje. Ta vera pa že v uradu samem dostikrat zadobi težak udarec, ker so uslužbenci urada pogosto mnenja, da so delavci, ki iščejo službe, radi urada, ne pa uradništvo radi delavcev. Nič boljše kot pri borzi dela, se ne godi delavcem na železnici, kjer imajo sitnosti glede polovične vožnje.

Ko končno pridejo do toliko zaželjenega zaslужka, jih povsod namesto domačnosti sprejema prezir, zaničevanje in zapostavljanje. Poleg tega morajo vršiti največkrat najnižja in najtežja dela, in to za zelo majhno plačo. Na ta način nastaja iz svobodnega človeka novodoben suženj.

Vzroki iskanja zaslужka

Sila, ki žene ljudi v gornje stanje, je sila za ohranitev življenja. Borba za kruh je posebno na kmetih najhujša. Ljudje se pobijajo za ped zemlje. Otroci kočarjev, ki vedo, da od svoje rojstne hiše ne bodo dobili nič, in da tudi živeža in obleke od doma ne morejo pričakovati, silijo v službe, pa bile kakršne koli.

Mnogi silijo za zaslужkom tudi radi tega, ker si na lastni zemlji ne znajo ustvariti pogojev za življenje, in to po večini zaradi pomanjkljive izobrazbe v kmetijski stroki, a tudi radi pomanjkanja sredstev, ki so potrebna za izboljšanje gospodarstva. Slednje velja posebno za Prekmurje, kjer je še mnogo zemlje neobdelane in gospodarsko zanemarjene; zato bega prebivalstvo čez leto za bežnim zaslужkom, namesto da bi s svojim delom zviševalo donosnost lastne zemlje.

Zaščiten je zemlja, ne pa ljudje

Ko so se začela gospodarstva deliti, so vsi gospodarstveniki svetovali, da se mora kmečka posest zaščititi. Mnoge države so izdale tozadevne zakone in isto se od raznih strani priporoča tudi nam. Pri tem se ravna večinoma napačno. Zakon zaščititi zemljo, a ne ljudi, torej mrtvo stvar, ne pa življenje. Po zakonu se navadno gospodarstvo zaokroži na gotovo površino in po črki zakona postane lastnik te zemlje najstarejši sin. Ostali otroci so z majhno vsoto denarja vrženi tako rekoč čez prag. Če hočejo ostati pod rojstno streho, lahko ostanejo samo kot dobri, marljivi, poslušni in brezplačni hlapi in deklet. Če tega nočejo, gredo za zaslужkom v tovarno ali v tujino, kjer jim delodajalec narekuje delovne in plačilne pogoje. Tako iz kmeta-poljedelca postane delavec-brezdomec, katerega edini kapital je dvoje delovnih rok. Nima zemlje, ne doma, ne domovine, ker domovina mu je ves svet, a v njegovem srcu pa vstaja in raste mržnja do onih, ki so mu vzeli dom.

Spraviti

v sklad razpoložljivo zemljo in ljudi

je naloga, ki nas čaka. Veliko plodne zemlje je še puste in neobdelane, veliko več bi lahko pridelali na zemlji, ki jo imamo, veliko je še zemlje, ki ni razdeljena po vidiku življenjskega obstoja malih ljudi. Za vse to je pa poleg pametne in pravične zakonodaje treba denarja. Le z denarjem bi mogli odkupiti večje površine zasebne zemlje, katera ni pod agrarno reformo. To je važno posebno za Slovenijo, kjer posedajo velike površine najboljše zemlje bogati tujci in pa razni denarni mogotci, ki so sicer naši državljani, toda z našim narodom, predvsem pa s kmečkim, nimajo nič skupnega. V to svrhu bi naj porabljal denar narodno-obrambne organizacije, naši denarni zavodi in druge javne ustanove. Denar porabljen v gornji namen, bi tako ustvaril

nekaj trajnega. Tudi država in javne ustanove posedujejo pri nas mnogo več zemlje kot je za dotične ustanove potrebno.

Ustvarjanje novih domov

Iz odkupljenih zasebnih zemljišč, navedenih v prejšnjem odstavku, in iz drugih tozadevnih zemljišč se da ustvariti mnogo novih kmečkih domov. Te domove bi naj dobili v svrhu obdelovanja zavedni, kmetijsko napredni kmečki fantje, ki so izpod rodne krova pregnani. Vsakemu bi se naj podelilo toliko zemlje, da bo na njej lahko živela kmečka družina. Poleg zemlje naj dobi gospodar novega doma še okrog 50.000 din brezobrestnega posojila, da bo mogel posestvo času primerno urediti. Brezobrestno posojilo bi se naj začelo vračati šele po preteku desetih let in bi se v bodočih desetih letih po obrokih v celoti vrnilo. Dokler se posojilo ne vrne, bi bil lastnik novega doma družito ali ustanova, ki je dala sredstva za dom.

Sredstva za doseg tega cilja

Nakup zemljišč od prej imenovanih zasebnikov bi naj vršila javna oblastva, narodno-obrambne organizacije, denarni zavodi itd. Sredstva naj zbira tozadevna javna ustanova, katera bi skrbelo tudi za pravilno naseljevanje in obdelovanje te zemlje. V to svrhu bi naj prispevali vsi, posebno oni z večjimi, stalnimi dohodki. Vsi naj pomagajo s tem, kar imajo odveč, ustvarjati nove kmečke domove, ki bi jih v Sloveniji potrebovali okrog 50.000, če bi hoteli preprečiti propast naše kmečke mladine, ki je hrbtnica naroda. Oni, ki stoje v ospredju naroda, naj začno misliti tudi na to. Zadeva se lahko izvede v okviru Kmetijske zbornice. Ni treba, da se začne z velikimi načrti, začne se naj po malem, enkrat se kupi tu, drugič drugje ali začeti je vendar treba! Ko bo začetek storjen, bo stvar tekla sama po sebi naprej.

Pobožne želje, to ni izvedljivo

— bo mogoče kdo rekel, ko bo to čital. Pa temu ni tako. Stvar je izvedljiva, samo prekomodni smo in premalo poguma imamo, da bi kaj napravili. Vse prepuščamo le božji volji in slučaju. Cvet naroda pa hira v tujini in za tuj dobiček. Naša delovna sila se troši po vsem svetu, doma pa otroci umirajo od lakote, jetike in radi drugih bolezni, ki so v zvezi s pomanjkanjem. Res, da se z navedenimi ukrepi ne bo vse rešilo. Toda zakaj bi ne storili, kar se storiti da! Veliko revščine in bede bo s tem odstranjeno, poleg tega se bo pa še pomnožilo naše narodno bogastvo, dvignila se bo narodna zavest in ljubezen do domovine.

Po Jugoslaviji

Srbski zemljoradniki so v precejšnji količini organizirani v Zemljoradniški (kmečki) stranki. Stranka je kulturnem (prosvetnem) oziru svobodomiselnost ter ne upošteva velikega pomena vere za kmeta in kmečki stan; kaj rada nastopa zoper cerkev in duhovništvo. Zadnji čas so se v tej stranki razvile tri skupine, ki vedno bolj silijo narazen. Prvo skupino vodi dr. Gabrilovič v zvezi z dr. Čubrilovičem, ki je kmetijski minister v sedanji vladi. Druga skupina je pod vodstvom Gjorgjeviča, kateri vodi srbsko združništvo ter je strokovnjak v gospodarskih vprašanjih. Tretja skupina, ki je po svojih načelih povsem levičarska, pa je pod vodstvom dr. Dragoljuba Jovanoviča. Ta poslednja skupina se je popolnoma osamosvojila ter hoče ustanoviti lastno kmečko stranko. Temu zgledu bo najbrž sledila tudi druga skupina. Tako bi prva skupina bila dovedena v prav težak položaj, ker bi prišla v križni ogenj obeh skupin, ki sta se, odnosno se bosta ločili od nje. S tem bo stranka zemljoradnikov izgubila na privlačnosti, udarnosti in veljavnosti v političnem življenju. Velika večina srbskih kmetov pripada JRZ, kjer jim podajajo bratske roke slovenski kmetje.

Srbska demokratska stranka je po smrti svojega dolgoletnega voditelja Ljubomira Davidoviča začela prehajati v krizo. Novoizvoljeni načelnik stranke Milan Grol nima tistega ugleda v stranki, ki ga je imel njegov prednik. Milan Grol in njemu sledeči del stranke so v opoziciji proti srbo-hrvatskemu sporazumu, sklenjenemu med Dragišo Cvetkovičem in dr. Mačkom. Del stranke pa odobrava ta sporazum ter dela Hrvatom bolj prijazno politiko. Zoper ta del stranke je načelstvo začelo postopati z izključevanjem iz stranke.

Ako se bo to postopanje nadaljevalo, bo ta del stranke, ki mu pripada tudi dr. Ribar, nekdanji predsednik Narodne skupščine, prisiljen ustanoviti lastno stranko.

Socialisti so začeli zadnji čas prav na široko odpirati usta, kakor sušična oseba, ki hoče v polnih požirkih vdihavati zrak, da bi si z njim osvežila oslabela pljuča. Njihova usta se odpirajo za to, da bruhajo iz sebe kar cele plohe kritiziranja, zabavljanja in hujskanja. Zelo pa se naši socialisti motijo, ako mislijo, da bodo na ta način zopet poživili svojo sušičasto stranko. Ta stranka je prav radi tega izgubila ves kredit med našim ljudstvom, ker je vsa njena politika bila samo širokoustno obsojanje in zabavljanje ter brezvestno rovarjenje in hujskanje. Sami pa ne znajo ničesar napraviti. Vse tiste naprave in ustanove, ki bi naj bile v korist delavcem in v obče delovnim slojem (gospodarske, strokovne, zavarovalne organizacije), so pod vodstvom socialistov propadale in propadajo vedno bolj. Socialistični voditelji so iz njih izžemali mastne plače, delovno ljudstvo pa je dobilo figo. Ljudem so se odprle oči in zato gredo mimo socialističnega zabavljanja in hujskanja s prezirljivim posmehom.

»Sokolski glasnik« je objavil naslednjo vest, ki jo prinašamo brez pripombe: »Skof dr. Srebrnič na otoku Krku je izjavil, da je tudi Tyrševo ideologijo treba smatrati kot komunistično ideologijo (miselnost).«

Delo za finančne predpogoje banovine Hrvatske

Finančna samostojnost je najvažnejši del politične in upravne samostojnosti. Brez denarja ne more živeti ne človek ne občina ne banovina. Zato se Hrvati sedaj z vsemi močmi potegujejo za finančne predpogoje obstoja in razvoja banovine Hrvatske. Gre za vprašanje, katere vrste davkov in dohodkov bo država odstopila banovini, da z njimi banovina neodvisno razpolaga, kar se tiče predpisa in pobiranja davkov in razpolaganja z donosom teh davkov in dajatev. Vprašanje je postalo pereče, ker s 1. aprilom stopi v veljavo novi državni proračun, ki mora upoštevati finančne potrebe Hrvatske. Novi proračun hrvatske banovine predvideva jako visoke vsote. Nekateri pravijo, da bo znašal dve milijardi dinarjev. Finančni minister dr. Šutej (sam Hrvat) pa je mnenja, da je ta vsota previsoka ter da prvi proračun hrvatske banovine ne bi smel presežati vsote poldruge milijarde dinarjev. Za kritje kakšne višje vsote se ne bi moglo najti kritje; da bi pa banovina Hrvatska najela kakšno večje posojilo, ne kaže, ker banovina ne more začeti svojega delovanja z najemanjem večjega posojila. S tem težkim in zapletenim vprašanjem se sedaj pečata dve komisiji, v to svrhu sestavljeni, ena v Zagrebu in ena v Beogradu. Vršijo se tudi v predsedstvu vlade v Beogradu številne konference ministrov o predmetu, kako uresničiti zahteve Hrvatov po finančni avtonomiji, ne da bi pri tem preveč trpela finančna moč države, ki ima v sedanjih težkih mednarodnih prilikah vedno več izdatkov. Morda se bo to vprašanje za zdaj zopet nekako provizorično rešilo s tem, da bo država zopet odstopila gotovo kvoto (procent) državnih dohodkov za vse tiste zadeve, ki jih Hrvatska samostojno upravlja. Hrvatje pri tem zahtevajo, da se mora ta odstotek povisati, ker je dosedanji (29%) mnogo premajhen.

Proti prehladu

lahko vzamete 1-2

ASPIRIN
tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino-le „Bayer“-jev Aspirin.

Opf. reg. pat. 5. Br. 37682 od 22. XII. 1939.

»Vaši sovražniki so na Dunaju, moji v Parizu.« Princ Evgen Savojski je moral po nastopu cesarja Karla VI. s strani dunajskega dvora pretrpeti marsikakšno sovraštvo. »Vaši sovražniki so na Dunaju, moji pa v Parizu.« je dejal francoski maršal Villars avstrijskemu vojskovodji, ko sta se sešla v Rastattu, da bi neodločeno špansko nasledstveno vojno po trinajstih letih končala z mirom.

Pameten vojskovodja. Kratko pred bitko pri Senti 1697 je prejel princ Evgen pismeno povelje dunajskega dvornega sveta, da se naj pod nobenim pogojem ne spušča v bitko. Princ je slutil, kakšna je vsebina, zato je pismo odprl šele tedaj, ko je sultana že natepel in

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetjskega življenja

»Ni vreden, da bi še bil tvoj sin!« je dodal oče. »Ker kdo je zakrivil klanje duhovnikov in drugih nedolžnih žrtev, pustošenje in rušenje cerkva, preganjanje krščanstva, odvzem zemlje, suženjstvo, v katerem živimo... O, zakaj mora ukrajinska zemlja nositi take izdajalce!«

»Oh, gorje!« je zaječala Karina. »Rodila sem človeka prokletstva. Kaj, če bo zaradi tega mene zadelo božje prokletstvo?«

»Nataša je vzdrhtela ob teh besedah. Stisnila se je k starki in rekla:

»Mati Karina, ne smete misliti na kaj takega! Vi vendar niste nič zakrivil!«

»O, Nataša!« je zaječala nesrečna mati. »Ne morem pregnati takih misli. Povsod me spremljajo kot kake pošasti in me preganjajo noč in dan.«

»Povsod najdemo žalostne sledove njegove strašne roke!« je bolesto dejal oče.

»Nataša,« se je oglasil Fedor, »ali misliš, da prva misel tvoje matere, ko je zvedela za očetovo smrt, ni bila: »Vse zlo je od Klavsa?« Vse ljudstvo je prepričano, da

so: Šubin, Karanzin, Askalov in drugi boljševiski priganjači samo Klavsovo orodje in da je on kriv vseh zločinov. Zaradi tega pa njega še bolj preklinjajo kot Šubina in ostale.«

»Moja mati še ne ve za to, kar se je zgodilo...« je odvrnila Nataša. »Tresem se ob misli, kaj bo, ko ji bom sporočila žalostno vest.«

»Nataša, jaz te bom spremljal,« se je ponudil Fedor. »In materi bom jaz vse povedal... O, zakaj je moral tvoj oče umreti! On se je hrabro boril v Denjikinovi vojski. Bil je eden onih zanesljivih ljudi, na katere bi se v primeru upora dalo računati.«

»Olgopor je bil ravno tak,« je pripomnila Nataša, »a Šubin je danes tudi njega ubil.«

»Kaj? Tudi Olgopor je mrtev?« je vzkliknil mladenič. »Ali je ta satanski Šubin res nenasiten? Kdaj bo udarila njegova ura?«

Prijel se je za čelo. Nekaj časa je razmišljal, potem je prijel Natašo za roko.

»Pojdi!« je rekel. »Čas vstaje je napočil. Dalje ne smemo odlašati. Dovolj je trpljenja in žrtev. Zločinci morajo dobiti zasluženo kazen!«

V naslednjem trenutku sta bila Nataša in Fedor že zunaj. Hitela sta preko dvorišča in zavila proti vasi.

Aleksej in Karina sta stala pri oknu in strmela za sinom in dekletom. Karina je dušila v sebi strah, ki se